

SIEVIN SEURAKUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA 2024–2029

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO YMPÄRISTÖOHJELMAAN /kirkkoherra Olli Luhtasela.....	3
2 KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI	5
2.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	6
3 TOIMINTA JA TALOUS.....	7
3.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	9
4 YMPÄRISTÖKASVATUS	10
4.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	11
5 JÄTEHUOLTO JA KIERTOTALOUS.....	13
5.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	14
6 RUOKA JA KEITTIÖT.....	16
6.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	17
7 ENERGIA, KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖNHOITO	18
7.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	19
8 HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET	20
8.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	21
9 METSÄT JA MUUT LUONTOALUEET	22
9.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudella 2024–2029.....	23
10 LIIKENNE	24
10.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029	25
LÄHTEET	26
YMPÄRISTÖKATSELMUKSEN HAASTATTELUT /Anu Ainasoja.....	27

Kannen kuva: Päiväkerholaiset puolukkaretkellä kirkon takana metsässä. Kuvaaja: Riitta Korri

1 JOHDANTO YMPÄRISTÖOHJELMAAN /kirkkoherra Olli Luhtasela

Sievin seurakunnassa voimassa olevan strategian johtajatuksena toimii seurakunnan tunnuksessakin oleva lause: ”Jumala antaa – me jaamme”. Tämä lause kuvastaa kuinka seurakunnan perusolemukseen liittyy Jumalan ja ihmisen välinen vuorovaikutus — yhteys. Jumala on halunnut osoittaa rakkautensa ihmisiä kohtaan ja tätä rakkautta ihmisille välitetään Sanan ja sakramenttien kautta.

Samalla strategian mukaisesti ihmisiä kutsutaan ja rohkaistaan elämään kristittyinä osana sieviläistä yhteisöä – jakamaan toinen toisillemme sitä hyvää, mitä Jumala on meille lahjoittanut. Tämä koskee kaikkea Jumalan luomistyön kautta suomaa hyvää: niin ihmisten välisiä asioita kuin luontoa ja sen keskellä olevaa elinympäristöämme. Tästä hyvästä seurakunnan on velvollisuus pitää huolta – viljellen ja varjellen hoitaa ympärillämme olevaa maailmaa. Ympäristön suojelemisen ja varjelemisen vastuu nousee siis Raamatusta ja on osa jokaisen kristityn uskon ydintä. Lausummehan uskontunnustuksessakin uskovamme: ”Isään, Kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan.”

Ympäristöohjelman laatiminen ja ympäristödiplomin hakeminen seurakuntaan toimii tässä oivana työkaluna ja sitoutumisen välineenä. Sen kautta löydetään niitä askelmerkkejä, joiden kautta pitkäjänteisesti työtä voidaan tehdä ja kehittää. Samalla se kutsuu koko seurakunnan henkilöstön ja jokaisen seurakuntalaisten ottamaan osaa yhteiseen tehtävään. Yhteistä vastuuta kuvastaa myös luottamushenkilöiden sitoutuminen ympäristötavoitteiden saavuttamiseen.

Työ on monilta osin käytännönläheistä, mutta tulee myös opetuksen, puheiden, musiikin ja hartauksien kautta esille. Erityisenä tehtävänä seurakunnan on rukoiltava sen puolesta, että osaisimme oikealla tavalla olla hoitamassa luontoa omalla paikallamme. Eikä rukous rajoitu vain paikallisuuteen vaan kattaa koko maailman, koko luomakunnan sen kaikessa kauneudessaan ja herkkyydessään.

Sievin seurakunta haluaa olla yhdessä mukana tässä työssä ja virren 574 ensimmäinen säkeistön sanoin tähän työhön on hyvä sitoutua.

Kirkkoherra, Olli Luhtasela 4.3.2024

*On kaunis synnyinmaamme,
maat, metsät, järvet sen.
Me Luojan töitä saamme
katsella kiittäen.
Taas lauhat tuulet soittaa
urkuja hongiston
ja Herraa kunnioittaa,
hän kaiken luoja on.*

Virsi 574:1

KIRKON
YMPÄRISTÖ-
DIPLOMI

Kuva 1. Sievin seurakunta hakee nyt uutta ympäristödiplomia.

2 KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMI

Kirkon ympäristödiplomi on seurakuntien vapaaehtoinen ympäristöjärjestelmä ja työkalu ympäristötoiminnan jatkuvaan parantamiseen. Diplomin rakenne on muokattu kansainvälisten ympäristöjärjestelmien (ISO 14 001 ja EMAS) pohjalta seurakuntiin soveltuvaksi. Diplomia hakevan seurakunnan on tehtävä ympäristökatselmus ja tavoitteellinen ympäristöohjelma Kirkon ympäristödiplomin käsikirjan 2020 kriteerien mukaisesti. Sievin seurakunnan ympäristöohjelmassa esitetyt toimet tukevat Hiilineutraali kirkko 2030-strategian toteutumista ja täydentävät sitä huomioiden myös muut ympäristöasiat.

Sievin seurakunnalla oli Kirkon ympäristödiplomi vuosina 2014–2018, mutta sitä ei uusittu. Vuonna 2023 laadittiin Sievin seurakunnan uusi strategia, johon kirjattiin tavoitteeksi hakea diplomi vuoden 2025 alkuun mennessä. Kirkkoneuvosto vielä vahvisti haun päätöksellään 1.2.2024, sekä nimesi seurakunnan ympäristötyöryhmän ja ympäristövastaavan. Katselmuksen toteutuksessa, pisteytyksessä ja tämän ympäristöohjelman kirjoitustyössä oli apuna FM Anu Ainasoja. Kaikkien työalojen kanssa keskusteltiin ympäristötavoitteiden toteutumisesta, sekä suunniteltiin alkavan diplomikauden aikataulutetut ympäristötavoitteet vastuuhenkilöineen. Seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt ovat sitoutuneita tavoitteelliseen ympäristötyöhön. Ympäristötyöryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa toiminnansuunnittelun yhteydessä ja lisäksi tarpeen mukaan. Ympäristötyöstä raportoidaan vuosittaisen toiminnansuunnittelun yhteydessä.

Kaikki Sievin seurakunnan työntekijät perehtyvät ympäristöjärjestelmään ja oman toimintansa ympäristövaikutuksiin. Ympäristöohjelman toteuttaminen on keskeinen aihe myös työntekijöiden tapaamisissa. Henkilöstön ympäristökoulutus on sisällytetty osaksi henkilöstön muuta koulutussuunnitelmaa. Erityisesti suositellaan osallistumaan Oulun hiippakunnan ja Kirkon ympäristöpäiville. Ympäristötyöstä viestitään tärkeänä osana muuta viestintää seurakunnan keskeisissä viestintämedioissa. Jokainen työntekijä voi tuottaa niihin sisältöä.

2.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Ympäristötyöryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa toiminnansuunnittelun yhteydessä.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: ympäristövastaava, ympäristötyöryhmä)
2. Seurakunnan ympäristöasioista viestitään suunnitelmallisesti osana seurakunnan muuta viestintää (esim. kotisivut, some, paikallislehdistö). Myös diplomin hankkimisesta ja myöntämisestä tiedotetaan. Tavoitteena on sekä työntekijöiden, että seurakuntalaisten tietoisuuden lisääntyminen ympäristödiplomien sisällöstä ja vaatimuksista.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: työalat, ympäristötyöryhmä)
3. Osallistutaan tarjolla olevaan ympäristökoulutukseen (esim. hiippakunnan ja kirkon järjestämä).
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: talouspäällikkö, ympäristövastaava, ympäristötyöryhmä)
4. Diplomikauden puolivälissä toteutetaan sisäinen väliauditointi sopivan lähiseurakunnan kanssa vertaisarviointina.
(Toteutusaika: 2026. Vastuhenkilöt: ympäristövastaava, ympäristötyöryhmä)
5. Ympäristödiplomien uusinta käynnistetään ajallaan.
(Toteutusaika: 2029. Vastuhenkilöt: ympäristövastaava, ympäristötyöryhmä)

3 TOIMINTA JA TALOUS

Perustiedot Sievin seurakunnasta

Seurakunnan nimi	Sievin seurakunta
Hiippakunta	Oulun hiippakunta
Paikkakunta	Sievi
Paikallisseurakunnat	Ei ole
Jäsenmäärä	4003 (v. 2023)
Toiminnan eri yksiköt, tehtäväalueet	Talous- ja henkilöstöhallinto, kirkonkirjojenpito, kirkkoherranvirasto ja muu yleishallinto, jumalanpalveluselämä, hautaan siunaaminen, muut kirkolliset toimitukset, aikuistyö, muut seurakuntatilaisuudet, viestintä, musiikkityö, lapsityö (päiväkerho, perhekerho, lapsiparkki), nuorisotyö, rippikoulu, aikuistyö, kyläkammari ja kirpputori, musiikkityö, lähetystyö, diakonia, kansainvälinen diakonia, ystävyysseurakuntatyö, - ja avustustyö, varsinainen hautaustoimi, kiinteistöt ja rakennukset maa- ja metsätalous.
Työntekijät (vakituiset)	9
Kausityöntekijät/määräaikaiset	10
Kiinteistöt ja rakennukset	Rakennukset: Sievin kirkko (vuodelta 1861), Vanhankirkon kappeli (1954), Pappila, seurakuntakoti, Väentupa, Lähetyskahvila, Kanttorila, Kirppis-kyläkammari, Louetin leirimaja ja Pappissaaren laavu.
Hautausmaat	Tienpuolihautausmaa, Järvenpuolihautausmaa, Sankarihautausmaa ja Vanhankirkon hautausmaa.
Maaomaisuus (ha)	Metsää on yhteensä 293 ha, josta - 8,4 ha kitumaata - 37,7 ha joutomaata - 3,6 ha tonttimaata - muut maa-alueet 2,4 ha - vesistöjä 1,5 ha
Aikaisemmat diplomit ja auditoijat	2014–2018: Mauno Rönkkömäki
Paikkakunnan erityispiirteet	Maaseutumainen ympäristö, paljon teollisia työpaikkoja. Seurakunta on tärkeä osa sieviläistä elämänmuotoa.

Sievin seurakunnan toiminnan- ja taloudensuunnittelun asiakirjoihin sisällytetään vuosittaiset ympäristötavoitteet ja niiden toteutuminen. Työalat vastaavat omien ympäristötavoitteidensa toteutumisesta, seurannasta ja raportoinnista. Myös ympäristötyöryhmä seuraa vuosittain ympäristöohjelman toteutumista.

Sievin seurakunnan hankintaohjeet odottavat päivittämistä uuden hallintosäännön mukaisiksi. Ensisijainen hankintakriteeri on tuotteen hinta-laatusuhde ja hankintakäytännöt ovat säästeliäät. Olemassa olevat hyödykkeet käytetään tarkoin loppuun ennen uusien hankkimista. Kestävän kehityksen mukaisista hankinnoista on esimerkkejä katselmustaulukossa. Laite- ja konekannan uusimisessa suositaan energiatehokkaampia tuotteita. Toimistotarvikkeet hankitaan keskitetysti ja valitaan ympäristömerkittyjä tuotteita. Lähetystyöhön ja kansainväliseen diakoniaan myönnettyjen varojen osuutta ulkoisista toimintakuluista seurataan. Esimerkiksi vuonna 2023 se oli 1,7 % suhteessa ulkoisiin toimintakuluihin.

Kirkko tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Se vaatii toimenpiteitä jokaiselta seurakunnalta. Sievin seurakunnan suunnitelma kohti hiilineutraaliutta on muotoutumassa.

Kuva 2. Sievin seurakunnassa osallistutaan vuosittain Earth Hour -tapahtumaan. Kuva: Piia Kallio

3.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Seurakunnan ympäristötoiminnasta raportoidaan muun talouden- ja toiminnansuunnittelun yhteydessä. Myös työalojen toimintasuunnitelmiin ja -kertomuksiin liitetään alaotsakkeena ympäristöasiat.
(Toteutusaika: 2024–2029). Vastuuhenkilöt: talouspäällikkö, työalat)
2. Taloussuunnitelmassa varataan riittävät resurssit ympäristökoulutukseen ja -toimintaan. Pohditaan myös erityisen vuosittaisen määrärahan varaamista ympäristötyölle.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilö: talouspäällikkö)
3. Jokainen työala varmistaa, että ympäristötyö toteutuu suunnitelmallisesti. Myös ympäristötyöryhmä seuraa vuosittain ympäristöohjelman toteutumista.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat, ympäristötyöryhmä)
4. Seurakunnan hankintaohjeet päivitetään uuden hallintosäännön mukaisiksi kestävän kehityksen näkökulma huomioiden. Henkilöstö perehdytetään uusiin hankintaohjeisiin.
(Toteutusaika: 2025. Vastuuhenkilö: talouspäällikkö)
5. Hankinnoissa suositaan ympäristömerkittyjä ja kestävän kehityksen mukaisia tuotteita.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat, talouspäällikkö)
6. Sievin seurakunta luo Hiilineutraali kirkko 2030-strategian pohjalta oman strategiansa kohti hiilineutraaliutta. Avuksi konkreettisten välitavoitteiden ja keinojen valintaan kutsutaan Kirkkohallituksen asiantuntija, joka aloittaa työssään vuonna 2024.
(Toteutusaika: 2024–2025. Vastuuhenkilö: talouspäällikkö)

4 YMPÄRISTÖKASVATUS

Sievin seurakunnan ympäristökasvatussuunnitelma oli aiemmin osana seurakunnan ympäristöohjelmaa. Vuonna 2024 laadittiin erillinen ympäristökasvatussuunnitelma. Suunnitelmaa hyödynnetään kasvun kaaren eri vaiheissa. Lisäksi otettiin käyttöön ympäristökasvatuksen vuosikello, jonka avulla vuosittaista toimintaa ja viestintää on helppo aikatauluttaa. Ympäristöasiat on otettu huomioon seurakunnan kaikilla tehtävälalueilla. Seurakunnan jokainen työntekijä ja luottamushenkilö on ympäristökasvattaja omalla paikallaan ja voi kannustaa seurakuntalaisia ja työntekijöitä kestävämpään elämäntapaan. Jokainen työala vastaa osaltaan vuosittaisesta ympäristökasvatustoiminnasta, sekä sen raportoinnista. Ympäristökasvatus kattaa laaja-alaisesti kaikki ikäryhmät, tukee elinikäistä oppimista ja sen arvopohja perustuu kristilliseen uskoon. Luottamushenkilöt antavat oman panoksensa toimiessaan ympäristötyöryhmässä ja edelleen tiedottaessaan seurakunnan ympäristötyöstä omissa verkostoissaan.

Ympäristöasiat sisältyvät myös Sievin seurakunnan jumalanpalvelus- ja hartauselämään. Lähtökohtana on luomiskertomuksen kehoitus luonnon viljelemiseen ja varjelemiseen. Ympäristöasiat ovat esillä saarnoissa, kun pyhäpäivän teema antaa aihetta. Näkyvimpiä ajankohtia ovat esimerkiksi juhannus ja koulujen kevätkirjot. Esirukouksissa muistetaan usein ympäristökatastrofialueita. Myös musiikin kautta voi toteuttaa ympäristökasvatusta. Seurakunnassa vietetään vakiintuneeseen tapaan luomakunnan sunnuntaita, jossa kiitetään Luojaa kasvun ja sadon suojelemisesta. Lisäksi järjestetään runsaasti muita ympäristöaiheisia tilaisuuksia, joita on listattu katselmustaulukkoon. Tilaisuuksia järjestetään myös yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

4.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Uusi ympäristökasvatussuunnitelma ja vuosikello otetaan avuksi ympäristöviestinnän suunnitelmalliseen toteutukseen. Ympäristökasvatussuunnitelmaa ja vuosikelloa päivitetään.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat)

2. Järjestetään edelleen ympäristöaiheisia erityisjumalanpalveluksia, hartauksia ja tapahtumia. Suunnitellaan myös uusia toimintamuotoja, sekä otetaan käyttöön aiemmin toiminnassa olleita tapahtumia mm. kesäillan hartaudet Pappissaaren laavulla ja kylillä, rippikoulun iltanuotio, kuutamohiihto Pappissaaren laavulle, laskiaisen ulkotapahtuma, luontokirkko roskaantuneella seurakunnan metsäalueella, hartaus Kukonkylän laavulla.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat)

3. Vihreät riparit -konseptiin perehdytään ja otetaan se käyttöön soveltuvien osien rippileireillä.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilö: rippikoulutyön työala)

4. Lapsityössä jatketaan toimivaksi havaittua ympäristökasvatusta. Lisäksi suunnitellaan esimerkiksi kukkasipuleiden tai puun/pensaan istutusta ulkoleikkialueelle yhdessä lasten kanssa.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: lapsityön työala)

5. Diakonia- ja lähetystyössä valitaan jatkossakin ympäristöystävällisiä tarvikkeita ja tarjoiluja, sekä ehkäistään hävikkiä ja edistetään kiertotaloutta kirpputori Kyläkamarissa. Lisäksi pidetään yllä globaalia näkemystä ympäristöasioihin ja pyritään saamaan nimikkolähetin kirjeet esiin myös seurakunnan nettisivulle.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: diakonian ja lähetystyön työalat)

6. Musiikkityössä kopiopaperin käytön vähentäminen on jatkuvana tavoitteena. Kokeillaan paperin säästämistä esimerkiksi laadukkaampien versioiden tekemisenä paksummalle paperille (konfirmaatiomessut yms.), sekä seurataan kokeilujen vaikutusta kopiopaperin käyttömääriin.

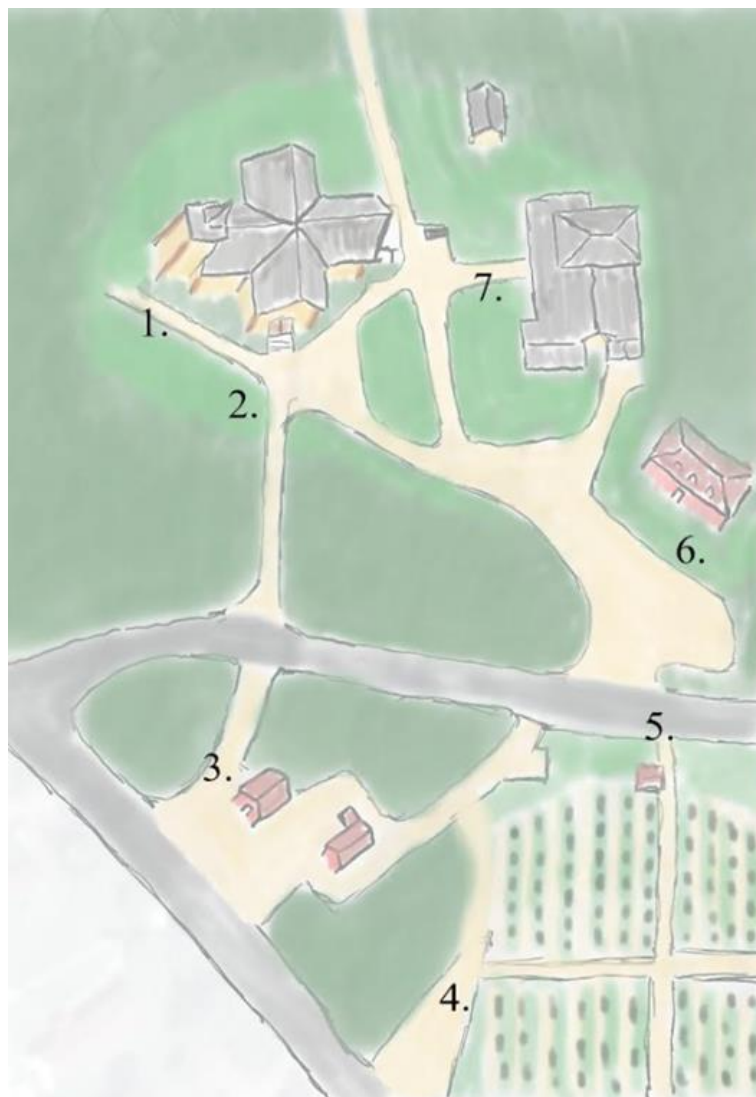
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: kanttori)

7. Osallistutaan Earth Hour -tapahtumaan jatkossakin vuosittain.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: työalat)

8. Hyödynnetään ympäristökasvatuksessa jo olemassa olevia luonto- ja hiljaisuuden polkuja (Louet, kirkon ympäristön hiljaisuuden polku).

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: työalat)

Kuva 3. Kartta Sievin seurakunnan Hiljaisuuden polusta.

5 JÄTEHUOLTO JA KIERTOTALOUS

Sievin seurakuntaan on nimetty jätevastaava ja vaarallisten jätteiden vastaava. Kaikkien työntekijöiden on kuitenkin omassa toiminnassaan tavoiteltava jätemäärän vähentämistä, sekä huolehdittava asianmukaisesta lajittelusta ja kierrätyksestä. Seurakunnan jätehuoltosuunnitelmaa ollaan päivittämässä. Uusi suunnitelma huomioi jätelain ajantasaiset vaatimukset. Henkilökunta perehdytetään seurakunnan jätekeräykseen ja -kierrätykseen sen valmistuttua. Lisäksi kaikkia seurakunnan tilojen käyttäjiä ja hautausmailla kävijöitä opastetaan jätteiden lajittelussa. Jokaisella työalalla kehitetään jätekierrätystä toimintaan osallistuvien kanssa ikätasoisesti.

Käytännön jätekierrätys ja -keräys ovat seurakunnassa jätelain ja kunnan jätehuoltomääräysten vaatimusten mukaisia ja jäteastioiden tyhjennysvälejä on optimoitu. Vaarallisten jätteiden käsittely on asianmukaista. Vanhan kappelin hautausmaalle on rakennettu jätekatos ja todettu sen auttaneen jätekierrätyksen onnistumista. Keskustan hautausmailta on sen sijaan poistettu yksittäiset jäteastiat kastelupisteiden yhteydestä ja keskitetty jätekierrätys. Jatkossa työpisteiden kierrätyssysteemejä tulisi kehittää osin toimivammiksi. Lisäksi ympäristökatselmuksessa tuli esiin tarve järjestää kirkkoon paperinkeräys. Toisaalta oltiin huolissaan siitä, että keittiön biojäte joutuu poltettavaan jätteeseen. Biojätteen kompostointia yritettiin toteuttaa aiemmin, mutta käytännössä sitä haastaa nykyisin keittiötoiminnan pitopalveluyritysten vaihtuvuus. Keskustan hautausmaan jäteastiat sijaitsevat avoimen taivaan alla ja keräävät päälle talvisin lunta, jota joudutaan poistamaan. Jatkossa suunnitellaan jätekatosten rakentamista sinne. Myös leirikeskuksessa jätekatos olisi tarpeen. Lisäksi leirikeskuksen jäteastioihin tulisi hankkia ohjetarrat. Seurakunnan jätekuljetusyrityksenä toimii Vestia Oy. Yrityksen toimittamissa laskuissa näkyvät tyhjennyskerrat, jäteastian koko, kuljetus- ja käsittelymaksut, mutta ei jätemääriä litroina tai euroina. Jättemäärien seuranta ei siis onnistu laskujen pohjalta.

Sievin seurakunnassa on jatkuvana tavoitteena siirtyä jätteiden tuottamisesta ja kertakäyttökulttuurista kiertotalouteen. Kiertotalous tarkoittaa tuotteen elinkaaren pidentämistä siten, että jätettä ei synny tai syntyvän jätteen määrä on vähäisempi. Seurakunnassa toteutetaan kiertotaloutta monipuolisesti ja esimerkkejä siitä on kirjattu ympäristökatselmustaulukkaan. Kiertotalouden toteuttaminen on näkyvää, merkityksellistä ja tehokasta erityisesti seurakunnan Kirppis Kyläkamarilla.

5.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Seurakunnan jätehuoltosuunnitelma päivitetään. Jätelain pykälien ja kunnan jätehuoltomääräysten toistaminen suunnitelmassa ei ole tarpeen. Sen sijaan kuvataan seurakunnan tavoitteet ja toimenpiteet jätteen määrän vähentämiseksi, vastuuhenkilöt kiinteistöittäin, keräysvälineet ja jäteneuvonta, sekä koulutus.
(Toteutusaika: 2024. Vastuuhenkilö: talouspäällikkö, jätevastaava)
2. Seurakunnan henkilöstölle ja muille tilojen käyttäjille tiedotetaan uusista jätekeräyksen ja -kierrätyksen toimintatavoista. Varmistetaan myös, että jätteiden lajitteluohjeet on jaettu eri toimipisteisiin.
(Toteutusaika: 2024. Vastuuhenkilö: suntio, jätevastaava, talouspäällikkö)
3. Seurataan tarkasti uusien jätejakeiden keräysmahdollisuuksia ja jätelain muutoksia, sekä reagoidaan niihin ajantasaisesti. Samalla päivitetään seurakunnan jätehuoltosuunnitelma vaadituin osin.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilö: jätevastaava, talouspäällikkö)
4. Järjestetään kirkkoon paperinkeräys.
(Toteutusaika: 2024. Vastuuhenkilö: jätevastaava, suntio)
5. Tilataan jätehuoltoyritykseltä ohjetarrat leirikeskukseen jäteastioihin
(Toteutusaika: 2024. Vastuuhenkilö: jätevastaava, talouspäällikkö)
6. Järjestetään keskustan hautausmaalle ja leirikeskukseen jätekatos.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilö: talouspäällikkö, jätevastaava)
7. Jätekierrätystä kehitetään kaikilla työaloilla ja kannustetaan eri-ikäisiä toimintaan osallistuvia sen toteuttamiseen ikätasoisesti.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: kaikki työntekijät)

8. Kopiopaperin kulutuksen vähentäminen pidetään edelleen keskeisenä tavoitteena kaikilla työaloilla. Jaetaan hyviä käytäntöjä (mm. sähköiset apuvälineet) myös työtovereille.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: kaikki työntekijät)

9. Koululaisia kutsutaan yhteistyöhön hautausmaan kynttilöiden keräykseen pyhäpäivän jälkeen (lahjoitus retkirahastoon).

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: jätevästaaava, suntio, talouspäällikkö)

10. Hautausmaan siivoustalkoiden yhteyteen järjestetään tietoisku, johon kysytään mukaan Vestian edustaja.

(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: jätevästaaava, suntio, talouspäällikkö)

Kuva 4. Päiväkerholaisten marjankeruuastiat askarrettiin maitopurkeista.

Kuvaaja: Riitta Korri

6 RUOKA JA KEITTIÖT

Sievin seurakunnan keittiö sijaitsee seurakuntatalolla. Keittiö- ja tarjoilutoimintaa hoitaa useat eri pitopalvelut. Keittiötoiminta päätettiin ottaa mukaan ympäristöohjelmaan vasta diplomia uusittaessa. Tässä tarkastellaankin vain työalojen järjestämiä tilaisuuksia.

Työalat hankkivat itse tarvitsemansa ruokatarvikkeet. Ruokahävikin vähentämiseen pyritään suunnittelemalla tarjoilu ruokailijoiden määrän mukaan. Ylijääneitä tarjottavia ja tarvikkeita käytetään muussa toiminnassa. Kaikilla leireillä toteutetaan yksi kasvisruokapäivä. Kotimainen liha valitaan, jos lihaa on tarjolla. Reilun kaupan tee on käytössä Kirppis Kyläkamarilla ja Lähetyskahvilassa. Reilun kaupan kahvia kokeiltiin edellisellä diplomikaudella, mutta ei pidetty sen mausta. Kertakäyttötuotteiden käyttö on rajattu erityistilanteisiin ja valittu mahdollisimman ympäristöystävällisiä tuotteita.

Kuva 5. Yksi tapa huomioida ympäristöasiat seurakunnan toiminnassa on suosia tarjoiluissa Reilun kaupan tuotteita, kuten kahvia ja teetä.

6.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Edellisen diplomikauden jälkeen on tullut tarjolle lukuisia uusia reilun kaupan kahvimerkkejä. Alkavalla diplomikaudella etsitään ja kokeillaan mieluisampaa merkkiä, joka otetaan säännölliseen käyttöön jossakin seurakunnan toiminnossa.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuutaho: työalat)
2. Vihreät riparit -konseptin mukaisesti järjestetään kaikille leireille edelleen yksi kasvisruokapäivä viikossa.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilö: työalat)
3. Kotimainen liha valitaan edelleen, jos lihaa on tarjolla.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat)
4. Kertakäyttötuotteiden käyttö rajataan edelleen erityistilanteisiin.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuuhenkilöt: työalat)

7 ENERGIA, KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖNHOITO

Seurakunnan kiinteistöt on lueteltu luvun 3 taulukossa. Basis-kiinteistönhallintajärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2023 ja viety sinne kaikkia kiinteistöjä koskevat perustiedot, sekä kulttuurihistoriallisesti arvokas esineistö. Seurakunnan kiinteistöstrategia on valmisteilla. Energiavastaavana toimii talouspäällikkö Mari Sorvisto.

Sievin kirkko on rakennettu vuonna 1861. Kirkon välittömässä läheisyydessä, seurakuntakodin vieressä on vanha, hirsinen lainajyvästön makasiini vuodelta 1865. Se on toiminut museona vuodesta 1986 lähtien. Kirkon eteläpuolella on Sievin pappilan rakennusryhmä, joka on rakennettu samaan aikaan kirkon kanssa. Puinen päärakennus rakennettiin 1863, väentupa ja puotihuoneet 1864, sekä navetta 1930-luvulla. Pihapiirin ulkopuolella on vielä pappilan hirsinen jyväänta vuodelta 1866. Kiinteistöjä on hoidettu suntioiden ja tarvittaessa ammattilaisten toimesta. Viimeisin yksityiskohtainen kiinteistöjen tarkastus korjaus- ja huoltotoimenpiteiden osalta on tehty loppuvuodesta 2020.

Seurakunnan rakentamistoiminnassa, kiinteistönpidossa ja maankäytön suunnittelussa noudatetaan niitä ohjaavaa lainsäädäntöä, sekä huomioidaan ympäristövaikutukset ja kulttuurihistorialliset arvot. Energiaratkaisuissa suositaan uusiutuvia energialähteitä ja rakentamisessa sekä isompien laitteiden ja koneiden hankinnassa energiatehokkaita ratkaisuja ja vaihtoehtoja. Hiilineutraali kirkko 2030-strategian mukaisesti Sievin seurakunnassa tarkastellaan myös tilojen käyttöasteita, pyritään luopumaan tarpeettomista kiinteistöistä ja toteutetaan tilojen yhteiskäyttöä. Rakennusten energiankulutus selvitetään ja sekä sähkön että veden kulutusta seurataan ajantasaisesti. Louetin leirimajan juomavesi tulee omasta kaivosta. Kaivon veden ja uimaveden laatua seurataan säännöllisesti terveysvalvonnan toimesta.

Siivouksesta huolehtii WASH Palvelut, mutta kirkon ja kappelin siivouksen hoitaa suntio ympäristömerkityillä WASH-tuotteilla. Kirpputorin siivouksesta huolehtivat seurakunnan vapaaehtoiset ympäristömerkityillä pesuaineilla. Siivoustuotteiden käyttöturvaselosteet ovat saatavilla. Siivoustoimeen on tehty ympäristöselvitys, jota tarkistetaan säännöllisesti. Esimerkkejä siivoustoimen koulutuksista ja ympäristöystävällisistä siivousmenetelmistä on koottu katselmustaulukoon.

7.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Kiinteistöstrategia laaditaan Oulun hiippakunnan tarjoaman asiantuntijan ohjauksessa yhdessä pienten seurakuntien kanssa.
(Toteutusaika: 2024. Vastuhenkilö: talouspäällikkö)
2. Basis-ohjelmia hyödynnetään päivittäisen kiinteistönpidon apuna. Lisäksi vuonna 2024 otetaan käyttöön sähköinen kiinteistön huolto- ja ylläpitojärjestelmä.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: talouspäällikkö)
3. Sähkön kilpailutuksessa suositaan uusiutuvilla energianlähteillä tuotettua sähköä.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: talouspäällikkö)
4. Kanttorilasta luopumista edistetään.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: talouspäällikkö)
5. Siirtymistä led-lamppujen käyttöön jatketaan.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: suntio, talouspäällikkö)
6. Energian- ja vedensäästökeinoja käsitellään työntekijäkokouksissa.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: talouspäällikkö)
7. Ympäristöystävällisyys pidetään puhdistusainehankintojen ja siivousmenetelmien valinnan pääkriteerinä edelleen.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilöt: siivoushenkilöstö)

8 HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET

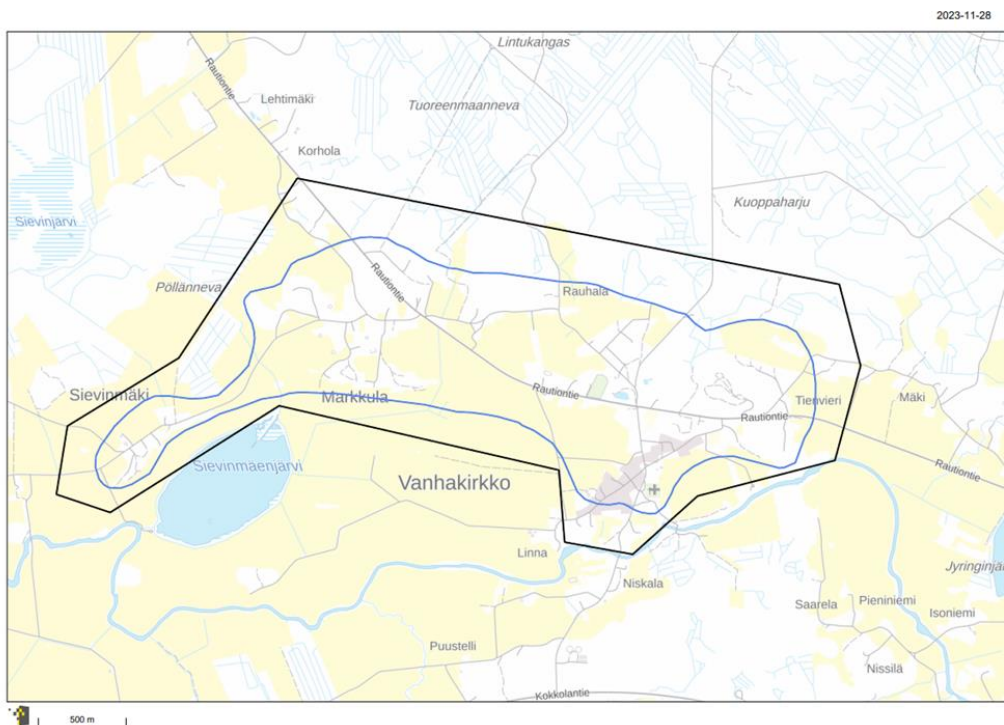
Sievin seurakunnalla on neljä hautausmaata. Tienpuolihautausmaa, Järvenpuolihautausmaa ja Sankarihautausmaa ovat Sievin kirkon läheisyydessä. Vanhankirkon hautausmaa on Vanhallakirkolla ja se sijaitsee merkittäväällä pohjavesialueella (Markkula). Viheralueiden hoitoon palkataan kesäkaudeksi kaksi aikuista työntekijää kesätyöntekijöiden lisäksi. Muina aikoina suntiot huolehtivat viheralueista ja hautausmaista. Hautausmaiden hoitosuunnitelma tehdään lähivuosina.

Näkyvien paikkojen, kuten kirkon ympäristön, sankarihautausmaan, seurakuntakodin ympäristön, sekä kirkkoherranviraston piha-alueen hoidosta ja kunnossapidosta huolehditaan ensisijaisesti. Hautausmailla leikattavaa nurmialaa on vain Järvipuolella. Tienpuoli on kangasmaastoa ja kuntaa. Vanhakirkon hautausmaa on metsäkangasta. Kevyemmän hoidon alueita pyritään jatkossa lisäämään. Luonnon monimuotoisuutta on vahvistettu kiinnittämällä linnunpönttöjä esimerkiksi hautausmaiden puihin. Haitallisia vieraslajeja ei ole havaittu hautausmailla tai muilla seurakunnan viheralueilla. Käytettävä multa on ostomultaa ja siemenseoksissa suositaan kestäviä lajikkeita. Kasvinsuojelu ja liukkauden torjunta toteutetaan luonnonmukaisesti. Hautaistutusten lannoituksessa käytettiin aikaisemmin kananlantaa, mutta nykyään lannoitus toteutetaan Kekkilän kastelulannoitteella. Kasteluvesi otetaan vesijohtoverkosta ja sankarihaudalla on sadettaja. Hautaistutuksiksi on vakiintunut ruusubegonia ja hopealehti. Monivuotisia hautaistutuksia kokeiltiin ensimmäisen kerran muutama vuosi sitten ja jatkossa tarjotaan monivuotista istutusta kesäkukkaistutuksen vaihtoehdoksi hoitohaudoille.

Omien työkoneiden hankinnassa huomioidaan polttoaineen kulutus, sekä oikea kokoluokka ja moottorinteho käyttöön nähden. Trimmeri on akkukäyttöinen ja akkukäyttöisten koneiden ja laitteiden osuutta kasvatetaan jatkossa. Pienkoneiden polttoaine- ja öljy pyritään hankkimaan mahdollisimman ympäristöystävällisenä (esim. alkylaatti- eli pienkonebenssiini). Isompien alueiden ruohonleikkaus, sekä traktori- ja kaivurityöt hankitaan ostopalveluna.

8.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Laaditaan hautausmaiden hoitosuunnitelma. Hoitosuunnitelmassa huomioidaan mm. RAMS-luokitus (erityisesti kevyemmän hoidon alueiden lisäämis- ja leikattavan nurmialueen supistamismahdollisuudet), viljavuusanalyysit lannoituksen suunnittelussa, sekä kasteluveden käyttöä vähentävät menetelmät (biohiili, katteet, altakastelualtaat ja sadeveden käyttö), sekä Vanhan kappelin hautausmaan pohjavesiystävälliset hoitomenetelmät (lannoitevalinnat, kastelukäytännöt).
(**Toteutusaika:** 2024–2025. **Vastuhenkilö:** talouspäällikkö)
2. Uusia puutarhatyökoneita hankittaessa suositaan akkukäyttöisiä vaihtoehtoja.
(**Toteutusaika:** 2024–2029. **Vastuhenkilöt:** suntio, talouspäällikkö)
3. Tarjotaan monivuotista kukkaistutusta hoitohaudoille kesäkukkaistutuksen vaihtoehdoksi.
(**Toteutusaika:** 2025. **Vastuhenkilöt:** taloustoimisto, kirkkoherranvirasto)

Kuva 6. Vanhan kappelin hautausmaa sijaitsee merkittävällä pohjavesialueella (Markkula).

9 METSÄT JA MUUT LUONTOALUEET

Sievin seurakunnan metsäomaisuus on eritelty luvun 3 taulukossa. Metsiä on Haikolassa, Evijärvellä ja Jyringissä. Seurakunnan metsänhoidossa huomioidaan metsälain ja luonnonsuojelulain vaatimukset. Metsät ovat PEFC-sertifioituja ja metsäsuunnitelman laatii Metsänhoitoyhdistys Pyhä-Kala Sievin toimisto 10 vuoden välein. Nykyinen suunnitelma on voimassa vuoteen 2029 asti. Metsäsuunnitelmaan sisältyy mm. yhteenvetotiedot puustosta ja kasvupaikoista, metsälaissa määriteltyjen metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden elinympäristöjen kartoitus, sekä tarpeelliset metsänhoitotyöt. Metsäsuunnitelman toteutumista seurataan myös seurakunnan toimesta, sekä päivitetään metsänhoitotöiden ja hakkuiden tapahduttua. Seurakunnan metsien kehityskelpoisuus on enimmäkseen hyvä ja vähintään tyydyttävä. Hakkuita toteutetaan tasaisesti ympäri vuoden. Metsänhoidossa harjoitetaan erirakenteista metsänhoitoa. Esimerkiksi maisemapuiksi jätetään iäkkäämpiä ylispuita. Lisäksi hakkuiden yhteydessä jätetään suojuspuita, jolloin tapahtuu myös luontaista lisäämistä. Menetelmällä pystytään vähentämään avohakkuun tuottamia haittoja, säilyttämään luonnon monimuotoisuutta ja parantamaan metsämaan hiilensidontakykyä. Virkistysalueet ja maisemametsät huomioidaan myös metsäsuunnitelmassa ja suunnitellaan metsänhoitotoimenpiteet niitä vaalien. Tämä voi tapahtua esimerkiksi jättämättä rantametsää hakkaamatta tai suojelemalla näköalapaikkoja.

Sievin seurakunnan metsälakikohteet on kirjattu metsäsuunnitelmaan. Ne ovat lampia, puroja, karukkokankaita, metsäsaarekkeita (kuivahko kangas), rämeitä ja sammakkolampia. Seurakunnan metsiin on tehty Metso-kartoitus vuonna 2014, jonka seurauksena ei kuitenkaan päädytty suojelemaan kohteita Metso-kohteina, sillä soveltuvia kohteita oli vain muutaman hehtaarin alalla. Pappissaaren ympärillä oleva suoalue on rauhoitettu omalla päätöksellä, mutta ei haluttu perustaa erityistä luonnonsuojelualuetta. Suon poikki on rakennettu talkoilla pitkospuut ja laavu.

Louet-järvi on matala, hiekkapohjainen vesistö ja siksi herkkä kuormitukselle. Paikoin rannoilla on näkyvissä umpeenkasvua, mutta leirimajan ranta on vielä avoin. Seurakunnalla on vain soutuvene. Leirimajalta lähtee lyhyt luontopolku. Lähellä on muita mökkejä, joten pidemmälle polkuverkostolle ei ole tilaa. Lisäksi ympäröivä metsä on vaikeakulkuista talousmetsää. Leiriohjaajat opastavat leiriläisiä luonnon kunnioitukseen ja käyttäytymiseen luonnossa. Alueella elää mm. runsaasti linnustoa, joiden pesimärauhaa kunnioitetaan.

9.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudella 2024–2029

1. Metsäsuunnitelma laaditaan edelleen 10 vuoden välein.
(**Toteutusaika:** 2030. **Vastuuhenkilöt:** Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö)
2. Lasketaan seurakunnan metsien hiilinielut ja -varastot kirkkohallituksen opastuksella.
(**Toteutusaika:** 2024–2026. **Vastuuhenkilö:** talouspäällikkö)
3. Huomioidaan metsät ja muut luontoalueet ympäristökasvatuksessa.
(**Toteutusaika:** 2024–2029. **Vastuuhenkilö:** työalat)
4. Pohditaan osallistavan metsäsuunnittelun toteutusta luottamushenkilöiden kanssa (mm. metsäretket seurakunnan metsiin).
(**Toteutusaika:** 2024–2029. **Vastuuhenkilö:** talouspäällikkö)
5. Leirikeskuksen ja hautausmaan ympäristöön asennetut linnunpöntöt puhdistetaan säännöllisesti.
(**Toteutusaika:** 2024–2029. **Vastuuhenkilö:** suntio)

10 LIIKENNE

Osa seurakunnan työntekijöistä kulkee työmatkansa pyörällä tai kävellen. Työntekijöille on järjestetty vaatteiden vaihtotilat ja pyörätelineet. Omaa autoa tai traktoria ei seurakunnalla ole. Matkustussääntöä ei vielä ole kirjallisessa muodossa, mutta työntekijöitä ohjeistetaan valitsemaan kulkuneuvoksi halvin mahdollinen. Joukkoliikennettä ei seurakunnan alueella pystytä hyödyntämään, eikä kaikkiin seurakunnan tilaisuuksiin pääse julkisilla kulkuneuvoilla. Yhteiskuljetukset ja kimppakyydit ovat suosittuja. Pidemmän matkan tai retken yhteydessä käytetään omia autoja tai julkisia kulkuneuvoja. Lähipäästöjen ja polttoaineen kulutuksen vähentämiseksi työntekijöille on järjestetty autojen lämmitysmahdollisuus. Sähköautojen latauspaikka/paikat ovat suunnittelussa ja toteutuvat kuluvan vuoden aikana. Kestävän työmaaliikkumisen kampanjat ovat tervetulleita ja niihin suhtaudutaan myönteisesti.

Toimintojen logistiikka Sievin seurakunnassa on järkevää ja taloudellista. Osa työaloista voi tehdä ainakin valmistelua etätöinä. Jumalanpalvelukset striimataan YouTube-kanavan kautta. Myös sähköiset viestintäjärjestelmät ovat kehittyneitä ja etäkoulutuksia on tarjolla. Sievin keskustassa seurakunnan työpisteet ja myymälät, joista tarvittavat tuotteet pääosin hankitaan ovat kävelymatkan päässä toisistaan. Kauempana sijaitseviin kohteisiin tavarat kulkevat työntekijöiden kyydissä silloin, kun kulkua on muutoinkin. Kappelit ja hautausmaat aiheuttavat ajoa. Leirikeskukseen kuljetaan yhteiskyydein, mutta kelirikkoaikana henkilöautoilla, sillä tie on osin metsätietä. Osa työntekijöistä tekee lisäksi liikkuvaa työtä ja joutuu siirtymään kesken työpäivänkin paikasta toiseen.

10.1 Tavoitteet ja toimenpiteet diplomikaudelle 2024–2029

1. Laaditaan matkustussääntö tai sitä vastaava ohje henkilöstön matkustamiskäytännöistä ympäristövaikutukset huomioiden.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: taluspäällikkö)
2. Henkilöstöä kannustetaan kevyen liikenteen käyttöön. Polkupyöräedun käyttöönotosta keskustellaan.
(Toteutusaika: 2024–2029. Vastuhenkilö: taluspäällikkö)
3. Vaaditut sähköautojen latauspaikat toteutetaan.
(Toteutusaika: 2024. Vastuhenkilö: taluspäällikkö)

LÄHTEET

Jokilaaksojen jätelautakunta. 21.6.2022. Jätehuoltomääräykset. Saatavilla:

<https://poytakirjat.ylivieska.fi/kuulutus/202221509.21510.PDF>

Kirkon ympäristödiplomin käsikirja 2020. Saatavilla:

<https://evl.fi/ymparistodiplomi/ymparistokasikirja>

Sievin seurakunnan jätehuoltosuunnitelma 2014-2018.

Sievin seurakunnan jätehuoltosuunnitelma 2024 (tekeillä).

Sievin seurakunnan kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston pöytäkirjat 2022–2023. Saatavilla:

<https://www.sievinseurakunta.fi/paatoksenteko/poytakirjat>

Sievin seurakunnan Ympäristökasvatussuunnitelma ja Vuosikello 2024.

Sievin seurakunnan ympäristöohjelma 2014–2018.

Sievin ja Ylivieskan seurakunnan yhteiset väliauditointiraportit 10-11/2017.

YMPÄRISTÖKATSELMUKSEN HAASTATTELUT /Anu Ainasoja

Diakoniatyö: Sanna Björkskog (kommentit sähköpostitse) 16.1.2024

Jumalanpalveluselämä (kanttori, papisto): Päivi Aho ja Anita Leppälä. 17.1.2024

Hautausmaat ja viheralueet, kiinteistöjen hoito (suntio): Mirja Lehtonen 17.1.2024

Ympäristökasvatus (nuorisotyö, lapsi- ja perhetyö, lähetystyö): Piia Kallio, Riitta Korri ja Jani Vähäkangas 17.1.2024

Talous ja toiminta, Energia ja kiinteistöt, Hautausmaat ja viheralueet, Metsät, Liikenne (talouspäällikkö): Mari Sorvisto. 17.1. ja 31.1.2024

Siivous (WASH-palvelut): Sanna Häivälä. 31.1.2024